

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΕΤΕΙΑΚΗΣ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΑ 10 ΧΡΟΝΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ & ΤΑ 30 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ
ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ, 9 & 10 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2013

ΑΠΟ ΤΗ ΔΡΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΧΑΛΚΙΑ

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

Την έναρξη των εργασιών της Επετειακής Διημερίδας για τα 10 χρόνια του ΠΜΣ Εγκληματολογίας και τα 30 χρόνια από την ίδρυση του πρώτου Μεταπτυχιακού Σεμιναρίου Εγκληματολογίας χαιρέτησε η *Αντιπρύτανης Ακαδημαϊκών Καθηγήτρια κ. Ισμήνη Κριάρη*, η οποία εστίασε στις επιστημονικές δράσεις του ΠΜΣ Εγκληματολογίας κατά τα τελευταία έτη, οι οποίες τιμούν, διά της ποιότητας της οργάνωσης και του περιεχομένου τους, το πανεπιστήμιο.

Στη συνέχεια, χαιρέτησαν ο *Κοσμήτορας της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών και Ψυχολογίας Καθηγητής κ.Θ.Σακελλαρόπουλος* και ο *Πρόεδρος του Τμήματος Κοινωνιολογίας Καθηγητής κ.Α.Λύτρας*. Και οι δύο τόνισαν αφενός την ιστορία και το έργο των δύο μεταπτυχιακών και αφετέρου τις προσπάθειες ίδρυσης Τμήματος Εγκληματολογίας, οι οποίες ευχήθηκαν να ευοδωθούν.

Χαιρετισμό απηύθυνε και η *Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Εγκληματολογίας Ομότιμη Καθηγήτρια κ.Κ.Δ.Σπινέλλη*, η οποία αναφέρθηκε στη μακρά πορεία του μεταπτυχιακού Εγκληματολογίας, και καλωσόρισε τον Ομότιμο Καθηγητή των Πανεπιστημίων Λωζάννης και Ζυρίχης κ. Μ. Killias, ο οποίος, κατόπιν προσκλήσεως του Τομέα Εγκληματολογίας, αναγορεύτηκε σε ειδική τελετή, το απόγευμα της ίδιας ημέρας, Επίτιμος Διδάκτωρ του Παντείου Πανεπιστημίου.

Στη συνέχεια, ο *Ομότιμος Καθηγητής κ.Μ. Killias* απηύθυνε σύντομο χαιρετισμό και τόνισε ιδιαίτερα την ανάπτυξη της επιστήμης της Εγκληματολογίας μέσα από τα ποικίλα μεταπτυχιακά προγράμματα που λειτουργούν στην πλειονότητα των ευρωπαϊκών χωρών και την αναγκαιότητα στενούς και συνεχούς επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ τους, προκειμένου η αποκτηθείσα έως τώρα γνώση να μοιρασθεί μεταξύ των διαφορετικών πανεπιστημίων σε όλη την Ευρώπη.

Χαιρετισμό απηύθυνε και ο *Πρόεδρος του Συμβουλίου του Παντείου Πανεπιστημίου κ.Γεώργιος - Σταύρος Ι. Κούρτης*, Επίτιμος Πρόεδρος Ελεγκτικού Συνεδρίου, ο οποίος αφού ευχήθηκε καλή επιτυχία στις εργασίες της διημερίδας, τόνισε ιδιαίτερα τη σημασία που θα είχε για τη λήψη της απόφασης του δικαστή, η εγκληματολογική έκθεση στις περιπτώσεις της σοβαρής εγκληματικότητας. Επιπροσθέτως, πρότεινε τη δημιουργία μικρών σε χωρητικότητα φυλακών, ώστε να αντιμετωπισθούν τα προβλήματα που προκύπτουν από τη συγκέντρωση μεγάλου αριθμού κρατουμένων σε χώρους εγκλεισμού, καθώς και την επέκταση του θεσμού των αγροτικών φυλακών.

Τέλος, ο *Πρόεδρος του ΣΕΕΠΠ Δρ Η.Κορομηλάς*, αναφέρθηκε, στο Σύλλογο που δημιουργήθηκε από τους αποφοίτους και των δύο μεταπτυχιακών Εγκληματολογίας και στους επιστημονικούς και συνδικαλιστικούς σκοπούς του που επιχειρούν να συμβάλουν στις προσπάθειες της θεσμικής αναγνώρισης του ρόλου του Εγκληματολόγου στην ελληνική κοινωνία.

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΟ ΠΑΝΤΕΙΟ

Στη συνέχεια, υπό την Προεδρία του Καθηγητή Α.Μαγγανά και τ.Διευθυντή του Τομέα Εγκληματολογίας, ο Ομότιμος Καθηγητής Ιάκ.Φαρσεδάκης και ένας εκ των θεμελιωτών του Μεταπτυχιακού Σεμιναρίου Εγκληματολογίας, μαζί με την Ομότιμη Καθηγήτρια Α.Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου και τον αείμνηστο Καθηγητή Η.Δασκαλάκη, παρουσίασε αναλυτικά το παλαιό μεταπτυχιακό σεμινάριο, αναφερόμενος στις θεματικές ενότητες που εξετάσθηκαν κατά τα έτη που διεξήχθη και στους ειδικούς επιστήμονες που συμμετείχαν σε αυτό, πολλοί από τους οποίους είναι πλέον διδάσκοντες στα ελληνικά πανεπιστήμια.

Κατόπιν, η Διευθύντρια του Τομέα Εγκληματολογίας και του ΠΜΣ Εγκληματολογίας Καθηγήτρια Χρ. Ζαραφωνίτου παρουσίασε το περιεχόμενο των σπουδών του ΠΜΣ Εγκληματολογίας, την ερευνητική του δραστηριότητα, τη συμμετοχή στο πρόγραμμα ERASMUS, τις προσκλήσεις καθηγητών Εγκληματολογίας από Πανεπιστήμια της Ευρώπης, τη διοργάνωση και διεξαγωγή διεθνών συνεδρίων, συμποσίων και ημερίδων, τη συνεργασία του ΠΜΣ με την τοπική κοινωνία, καθώς και την, σε ετήσια πλέον βάση, συνεργασία με φορείς της ποινικής δικαιοσύνης, όπως τα ειδικά καταστήματα κράτησης νέων (ΕΚΚΝΑ).

Τέλος, δύο απόφοιτοι, η Δρ Α.Χαλκιά από το μεταπτυχιακό σεμινάριο και το πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών εγκληματολογίας και ο Γ.Ντέντες από το ΠΜΣ Εγκληματολογίας, μίλησαν για τις εμπειρίες που απέκόμισαν από τις μεταπτυχιακές τους σπουδές, αποδίδοντας με έναν πιο προσωπικό τόνο, τόσο τη διαδικασία της μάθησης σε μεταπτυχιακό επίπεδο όσο και ό,τι εκείνη συνεπάγεται σε ατομικό επίπεδο για τον κάθε φοιτητή ξεχωριστά.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΣΕ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ - ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΑΠΟΨΕΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ ΣΕ ΣΥΝΑΦΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Στην Πρώτη Συνεδρία της δεύτερης μέρας της ημερίδας, με προεδρεύουσα τη Διευθύντρια του Τομέα Εγκληματολογίας και του ΠΜΣ Εγκληματολογίας Καθηγήτρια Χρ.Ζαραφωνίτου, διδάσκοντες σε συναφή μεταπτυχιακά προγράμματα παρουσίασαν τις εκπαιδευτικές τους μεθόδους, καθώς και τα εργαλεία που αξιοποιούν και αντήλλαξαν μεταξύ τους αλλά και με όσους παρακολούθησαν τις εργασίες της διημερίδας, χρήσιμες απόψεις σχετικά με την επιστήμη της Εγκληματολογίας ως αντικείμενο διδασκαλίας και το διεπιστημονικό αλλά και διακριτό της ρόλο μέσα στο πανεπιστήμιο.

Η Ομότιμη Καθηγήτρια Κ.Δ.Σπινέλλη παρουσίασε μία μέθοδο διδασκαλίας που εφαρμόζει στο ΠΜΣ Ποινικών Επιστημών της Νομικής Σχολής του ΕΚΠΑ (όπου οι υπάρχουσες κατευθύνσεις είναι: 1) Ποινικές Επιστήμες με κατεύθυνση Ουσιαστικού και Δικονομικού Δικαίου 2) Ποινικές Επιστήμες με κατεύθυνση Εγκληματολογίας). Η μέθοδος αυτή έχει κωδικοποιηθεί όχι μόνο από τις επιστημονικές της γνώσεις αλλά και από τις βιωματικές διαδικασίες που προήλθαν από καθηγητές με διαφορετικούς προσανατολισμούς και διαφορετικές ειδικότητες. Οι εφαρμοζόμενες πρακτικές συνιστούν τα "7 Δ της διδασκαλίας" (διάγραμμα, διαδίκτυο, διαφάνειες, διασύνδεση με την πραγματικότητα, διάλογος, διομαδικές προφορικές λογομαχίες, διαφάνεια) στα οποία αναφέρθηκε διεξοδικά ως προς τη συμβολή τους στη διαδικασία της μάθησης.

Στη συνέχεια η Επίκουρη Καθηγήτρια Τ.Τζανετάκη από το ίδιο πανεπιστήμιο, αναφέρθηκε στο διακριτό ρόλο του μεταπτυχιακού προγράμματος που απαιτεί ειδικές δεξιότητες από τους φοιτητές, όπως αυτενέργεια, κριτική ικανότητα πάνω σε στέρεη γνώση, αναλυτική και συνθετική ικανότητα. Εάν οι δεξιότητες δεν έχουν αναπτυχθεί στα προηγούμενα στάδια, τότε το ΠΜΣ κινδυνεύει να

'σχολαιοποιηθεί', προκειμένου να τις αναπτύξει. Το ΠΜΣ, υποστήριξε, καλείται να συμβάλει στην ανάπτυξη των προαναφερθεισών δεξιοτήτων μέσω της εμπάθουσας, η οποία οδηγεί στην κατανόηση και στον έλεγχο του αντικειμένου ανάλυσης. Η εξειδίκευση που προσδοκεί το μεταπτυχιακό, οφείλει να περιορίζει το εύρος της ύλης και ο φοιτητής να μελετά συστηματικά προς μια συγκεκριμένη κατεύθυνση. Απαραίτητες, ως εκ τούτου, καθίστανται η ανάπτυξη των μικρών θεματικών, η πολυπρισματικότητα (πολλές απόψεις, διαφορετικά κείμενα) και η διεπιστημονικότητα. Το μεταπτυχιακό οφείλει να διέπεται από το σεμιναρικό μη δασκαλοκεντρικό χαρακτήρα του, να αναπτύσσει την αίσθηση της προσωπικής ευθύνης και να θέτει τη σχέση μεταξύ διδάσκοντα και φοιτητή σε πιο ισότιμη βάση. Στην Ελλάδα ως αδυναμίες των μεταπτυχιακών προγραμμάτων επισημαίνονται η, σε προπτυχιακό επίπεδο, χρήση ενός συγγράμματος και η αποστήθισή του που διαμορφώνουν τις στάσεις των φοιτητών απέναντι στο γνωστικό αντικείμενο. Γι αυτό, η ορθή επιλογή των φοιτητών προϋποθέτει κριτήρια σχετικά με τις δεξιότητες του υποψηφίου και την ικανότητά του να λειτουργήσει ως ένας πιο ώριμος επιστήμονας, αποδίδοντας έτσι μικρότερη έμφαση στη γνώση που έχει αποκομίσει. Δεύτερον, η έλλειψη χρόνου, για παράδειγμα όσων φοιτητών εργάζονται, είναι ένας ανασταλτικός παράγοντας ως προς την εξέλιξή τους και γι αυτό οι διδάσκοντες θα μπορούσαν να θέτουν πιο ευέλικτα χρονικά περιθώρια για την παρουσίαση και παράδοση των εργασιών. Εν κατακλείδι, ο ρόλος των μεταπτυχιακών στην Ελλάδα, πέρα από την παραγωγή σημαντικών επιστημόνων, λόγω της οικονομικής και κοινωνικής συγκυρίας, γίνεται όλο και πιο σημαντικός, διότι δύναται να συμβάλει στη συγκράτηση των επιστημόνων στην Ελλάδα και στη δυνατότητα συνέχισης των σπουδών του, επειδή το κόστος τους σε πανεπιστήμια του εξωτερικού έχει γίνει δυσβάσταχτο.

Η Επίκουρη Καθηγήτρια *Μ.Κρανιδιώτη* αναφέρθηκε στη μεθοδολογία δύο μαθημάτων που διδάσκει στο ίδιο ΠΜΣ Ποινικών επιστημών του ΕΚΠΑ και τα οποία αφορούν, το πρώτο, τη θεωρία της Εγκληματολογίας και, το δεύτερο, την έρευνα στην Εγκληματολογία. Αναφέρθηκε διεξοδικά στον τρόπο οργάνωσης και διεξαγωγής των μαθημάτων, στα περιθώρια ευελιξίας και επιλογής των φοιτητών, ως προς τα θέματα των εργασιών που αναλαμβάνουν, στην έμφαση που δίδεται στην κριτική σκέψη και η οποία θα πρέπει να αποτυπωθεί στις εργασίες, στη δεοντολογία της έρευνας, καθώς και στις δυνατότητες που παρέχονται μέσω του e-class τόσο για τους διδάσκοντες όσο και για τους διδασκόμενους.

Η Αναπληρώτρια Καθηγήτρια *Α.Πιτσελά* παρουσίασε Μεταπτυχιακό πρόγραμμα της Νομικής του ΑΠΘ, το οποίο ιστορικά χρονολογείται από το 1963 και ήταν το πρώτο που ιδρύθηκε μεταξύ των Νομικών Σχολών των ελληνικών πανεπιστημίων. Αναφερόμενη στα χαρακτηριστικά δομής και λειτουργίας της κατεύθυνσης Ποινικών και Εγκληματολογικών Επιστημών, έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στην κριτική σκέψη που απαιτείται από τους φοιτητές, συνεπεία της καλής και στέρεης αποκτηθείσας γνώσης, την οποία προτάσσει το ΠΜΣ εδώ και πολλά έτη.

Ο Καθηγητής *Β.Καρύδης*, αναφερόμενος στο ΠΜΣ του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής (κατεύθυνση: Κοινωνικές διακρίσεις, Μετανάστευση και ιδιότητα του πολίτη) του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, επεσήμανε την ομοιογένεια ή την ετερογένεια που παρατηρείται στους φοιτητές αναλόγως του βασικού τους πτυχίου. Τόνισε, επίσης, τη συνεργασία του πανεπιστημίου σε μεταπτυχιακό αλλά και σε προπτυχιακό επίπεδο με άλλα πανεπιστήμια του εξωτερικού και την θεσμοθετημένη πλέον ετήσια επίσκεψη των φοιτητών σε ένα μεγάλο πανεπιστήμιο στο εξωτερικό, η οποία αποτελεί μια σημαντική εμπειρία για όλους.

Αναφέρθηκε κι εκείνος, όπως και η Καθηγήτρια *Τ.Τζανετάκη*, στον ελάχιστο ελεύθερο χρόνο των φοιτητών και στις τεχνικές αντιμετώπισης του ζητήματος, όπως, για παράδειγμα, οι διδάσκοντες να δίνουν νωρίτερα την ύλη προς μελέτη του επόμενου σεμιναρίου. Ακόμα κι αυτό, όμως, λειτουργεί μερικώς και για μερικούς. Ως θετική εκτιμά την παρουσίαση των εργασιών. Επίσης, αναφέρθηκε στην

αναγκαιότητα βελτίωσης των εγγενών αδυναμιών που υπάρχουν στα μεταπτυχιακά προγράμματα, μεταξύ των οποίων είναι η έλλειψη ουσιαστικού ενδιαφέροντος των φοιτητών για το μεταπτυχιακό, καθώς αναφαίνεται η τάση το μεταπτυχιακό να αποτελεί αποκλειστικά μέσο βελτίωσης της εργασιακής θέσης ή προϋπόθεση ένταξης του φοιτητή στην αγορά εργασίας. Τέλος, υποστήριξε ότι οι υποψήφιοι διδάκτορες, μέσω ευρωπαϊκών πόρων, θα ήταν χρήσιμο να συμμετέχουν ενεργά στα μεταπτυχιακά προγράμματα, δίδοντας την αίσθηση της κοινότητας και το δικό τους παράδειγμα αναφορικά με την επιμονή και την υπομονή τους στην απόκτηση της γνώσης.

Η Διευθύντρια Ερευνών στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών Δρ.Ι.Τσίγκανου και διδάσκουσα στο ΠΜΣ Εγκληματολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου, αναφέρθηκε στην πολυετή αυτή συνεργασία και κατέθεσε τη βιωματική της εμπειρία από τη διδασκαλία στο μεταπτυχιακό. Αναφέρθηκε στην αλληλόδραση μεταξύ διδάσκοντα και φοιτητή, στην ανταλλαγή επιχειρημάτων, στην κριτική ικανότητα του φοιτητή αλλά και στην εξέλιξη που πραγματοποιείται τόσο στον διδάσκοντα όσο και στον φοιτητή. Τόνισε ότι η ερευνητική ενασχόληση απαιτεί πόρους και υλικοτεχνική υποδομή: κέντρα, ινστιτούτα, κ.λπ., τα οποία, δυστυχώς, εκλείπουν. Επιπροσθέτως, το αντικείμενο της Εγκληματολογίας κατασκευάζεται «κατά παραγγελία» μέσω των ευρωπαϊκών προγραμμάτων. Ως εκ τούτου, διαπιστώνεται απουσία βασικής έρευνας και ετεροκαθορισμός της επιστήμης. Τα ανωτέρω συνιστούν προσκόμματα στην ίδια την εξέλιξη της Εγκληματολογίας. Ωστόσο, το αντιστάθμισμα απέναντι σε όλες τις δυσκολίες είναι το μεράκι και η φιλοτιμία όλων.

Στο κλείσιμο της Πρώτη Συνεδρίας και με βάση τις επισημάνσεις και ερωτήσεις από το ακροατήριο, η *συνόψιση των βασικών συμπερασμάτων*, όπως διατυπώθηκε και από την προεδρεύουσα Καθηγήτρια Χ.Ζαραφωνίτου, είναι τα ακόλουθα:

Ιδιαίτερη σημασία χρειάζεται να δοθεί στα κριτήρια επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών.

Οι μέθοδοι διδασκαλίας, μαζί με το περιεχόμενο των προσφερόμενων μαθημάτων, την εμβάθυνση που απαιτείται τόσο στο πρόγραμμα σπουδών όσο και από τον φοιτητή είναι στοιχεία που συνεισφέρουν στην ποιότητα των μεταπτυχιακών προγραμμάτων. Όσον αφορά τον φοιτητή ιδιαίτερα επισημάνθηκαν η σημασία της αναλυτικής και συνθετικής του ικανότητας και η ανάπτυξη της κριτικής του σκέψης.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονισθεί ότι οι μέθοδοι διδασκαλίας είναι πολλές και τα μεθοδολογικά εργαλεία που προσφέρονται σήμερα, παρόλες τις δυσχέρειες, συμβάλλουν στην πρόσβαση σε πολλές διαφορετικές πηγές, έντυπες και ηλεκτρονικές. Επιπροσθέτως, οι νέες τεχνολογίες συμβάλλουν στον εμπλουτισμό του περιεχομένου των μαθημάτων και στην προσέλκυση του ενδιαφέροντος του φοιτητή αλλά μόνο μέσα από αυστηρά επιστημονικά κριτήρια επιλογής.

Σημαντικές επίσης καθίστανται η συνεργασία μεταξύ τόσο των πανεπιστημίων της Ελλάδας και του εξωτερικού, όσο και με τα ερευνητικά κέντρα. Η έρευνα οφείλει να συνιστά αναπόσπαστο μέρος των μεταπτυχιακών προγραμμάτων και η εξισορρόπηση μεταξύ θεωρίας και έρευνας κρίνεται απαραίτητη.

Ο ρόλος του διδάσκοντα καθίσταται κομβικός, ειδικά στο σημείο που αφορά τις ιδιαίτερες ανάγκες των φοιτητών έτσι ώστε να δίδεται η απαραίτητη ευελιξία, προκειμένου οι φοιτητές να μπορούν να αντεπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους αλλά και αυτές από την άλλη να μην λειτουργούν εις βάρος της ποιότητας του προγράμματος αλλά και των υπολοίπων συμμετεχόντων σε αυτό.

Τέλος, επισημάνθηκε η σημασία της ενσωμάτωσης των υποψηφίων διδακτόρων και η ενεργοποίησή τους στο πλαίσιο των μεταπτυχιακών σπουδών, ώστε να λειτουργήσουν ως θετικό παράδειγμα για τους φοιτητές αλλά και να δοθεί η αίσθηση μιας διευρυμένης και συμμετέχουσας ακαδημαϊκής

κοινότητας και στους δύο κύκλους μεταπτυχιακών σπουδών. Υπό το ανωτέρω πρίσμα, τονίστηκε η αναγκαιότητα συστηματοποίησης του δεύτερου κύκλου μεταπτυχιακών σπουδών σε ένα πλαίσιο που να αφορά την ενεργοποίηση των υποψηφίων διδασκόντων αναφορικά με την παρουσίαση και την ανταλλαγή απόψεων ως προς την πορεία της διατριβής τους τόσο με τους διδάσκοντες όσο και με τους άλλους υποψηφίους και φοιτητές.

Τέλος, επισημάνθηκε, πρωτίστως, ο αμιγής αλλά και ο διεπιστημονικός χαρακτήρας της επιστήμης της Εγκληματολογίας και η αυτόνομη θέση της που πρέπει να καταλάβει μέσα από ένα αυτοτελές Τμήμα Εγκληματολογίας στο πλαίσιο των επιστημών του ανθρώπου.

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ: ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΓΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ/ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ/ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Η Δεύτερη Συνεδρία, υπό την Προεδρία του Καθηγητή στη Νομική Σχολή ΕΚΠΑ *Ν.Κουράκη*, ανέπτυξε, βάσει των θεματικών ενοτήτων διαφόρων μεταπτυχιακών μαθημάτων, την ανταλλαγή γνώσης και εμπειριών και εστίασε στις προτάσεις και τις ανταλλαγές που διανοίγονται στο πλαίσιο της πολυετούς εμπειρίας από τη διδασκαλία της επιστήμης της Εγκληματολογίας.

Ο Καθηγητής *Ν.Κουράκης* επεσήμανε ότι έως τώρα η συζήτηση για την επιστήμη της Εγκληματολογίας έχει αποτυπωθεί στο συνέδριο που έλαβε χώρα στο Μεσολόγγι και αποτυπώθηκε στον Τόμο των Πρακτικών που εξεδόθη, το 2011, υπό την επιστημονική επιμέλεια των *Ν.Κουράκη*, *Χρ. Ζαραφωνίτου*, *Χρ.Τσουραμάνη*, με τίτλο “Εγκληματολογία, διδασκαλία και έρευνα στην Ελλάδα”. Στη συνέχεια, με το συνέδριο και την έκδοση των πρακτικών, το 2012, υπό την επιστημονική διεύθυνση της *Χρ.Ζαραφωνίτου*, με τίτλο “Το επάγγελμα του εγκληματολόγου σήμερα – περιεχόμενο προκλήσεις και προοπτικές”. Τέλος, τόνισε ότι ο τόμος 17, που εξεδόθη από τη σειρά Εγκληματο-λογικά υπό την επιμέλεια της *Π.Ζαγούρα*, με τίτλο “Μεταπτυχιακά στην Εγκληματολογία, είναι ιδιαίτερα κατατοπιστικός.

Στη συνέχεια τον λόγο έλαβε ο Αναπλ.Καθηγητής *Γ.Νικολόπουλος*, ο οποίος έδωσε βιωματικό και προσωπικό τόνο στην ομιλία του, εφόσον έχει υπάρξει φοιτητής του σεμιναρίου, επιστημονικά υπεύθυνος σε αυτό και κατόπιν καθηγητής στο ΠΜΣ Εγκληματολογίας. Ανέφερε ότι μέσω της Εγκληματολογίας, σε συνέχεια των νομικών του σπουδών, διευρύνθηκε η πρόσληψη της έννοιας του ποινικού νόμου και εν γένει της ποινικής επιστήμης. Εστίασε, επίσης, στα πρώτα αναγνώσματά του, όπως το βιβλίο του *Φουκώ* “Επιτήρηση και τιμωρία”. Η ισορροπία μεταξύ των δύο επιστημών, Νομικής και Εγκληματολογίας, υποστήριξε ότι επέρχεται υπό τη διάσταση της αντεγκληματικής πολιτικής. Με βάση τα επιστημονικά του ενδιαφέροντα, αναφέρθηκε σε νέα πεδία της Εγκληματολογίας, όπως η Εγκληματολογία της Ε.Ε. ή η Ενωσιακή Εγκληματολογία, η οποία φέρει την επιστημονική συζήτηση ενώπιον νέων διεπιστημονικών συνομιλητών και διανοίγει προοπτικές σε καινούργια επιστημονικά πεδία, όπως της ασφάλειας, της κοινωνικής γεωγραφίας. Διαπιστώνει, επίσης, βάσει της εμπειρίας του ως καθηγητής στο ΠΜΣ, συχνά μια αναντιστοιχία σε σχέση με το ενδιαφέρον των φοιτητών και τις προτεραιότητες των διδασκόντων. Κατά την άποψή του, αυτό οφείλεται στην εικόνα που διαμορφώνεται για την Εγκληματολογία από το προπτυχιακό επίπεδο, όπου στο πρόγραμμα σπουδών υπάρχουν μόνο δύο υποχρεωτικά μαθήματα, με αποτέλεσμα ο κάθε φοιτητής να διαμορφώνει μόνος του την εικόνα περί της επιστήμης. Γι αυτό στο μεταπτυχιακό, μερικές φορές, δεν υπάρχει τόσο εμβάθυνση όσο κάλυψη προπτυχιακών κενών. Επίσης, η διεπιστημονικότητα των φοιτητών, θα πρέπει να μην είναι εις βάρος του αντικειμένου καθ'εαυτού. Κατά συνέπεια, απαραίτητα κρίνονται είτε η θέσπιση κατεύθυνσης σε προπτυχιακό επίπεδο είτε,

βεβαίως, η ίδρυση αυτοτελούς Τμήματος Εγκληματολογίας.

Ο Αναπλ.Καθηγητής *Γ.Λάζος*, με αφορμή τα μαθήματα που διδάσκει στο ΠΜΣ, είχε ως κεντρικό άξονα της εισήγησής του, το επίπεδο γνώσης των φοιτητών σχετικά με τις υπό εξέταση θεματικές και εν προκειμένω την οργανωμένη και οικονομική εγκληματικότητα (επιχειρηματικό έγκλημα, κρατικό έγκλημα, διαφθορά), καθώς και τη δυνατότητα ανάληψης από την πλευρά τους εργασιών στο πλαίσιο του εξαμήνου. Επεσήμανε, επίσης, ότι λόγω του διαφορετικού επιστημονικού υποβάθρου των φοιτητών, διαπιστώνονται ελλείψεις σε βασικά σημεία της εγκληματολογικής θεωρίας. Τόνισε, τέλος, ότι, θα είχε ενδιαφέρον η μελέτη της Εγκληματολογίας των Βαλκανίων αλλά και η ιστορία της Εγκληματολογίας στην Ελλάδα πριν το 1974, η οποία θεωρεί ότι θα πρέπει να αρχίσει να διδάσκεται, ώστε να αποκτηθεί μια συνείδηση του εαυτού της επιστήμης όπως πραγματώθηκε και εξελίχθηκε στην Ελλάδα.

Η Επικ.Καθηγήτρια *Β.Βλάχου* αναφέρθηκε αναλυτικά στο περιεχόμενο και τη διεξαγωγή του μαθήματός της στο ΠΜΣ. Εστίασε κυρίως, εκτός από τις θεματικές που εξετάζονται στο μάθημά της, στη σημασία του διαλόγου, της έκθεσης επιχειρημάτων από την πλευρά των φοιτητών, καθώς και στην ιδιαίτερη χρησιμότητα των εκπαιδευτικών επισκέψεων που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του μαθήματος με κύριο στόχο τη σύζευξη διδασκαλίας και επίσκεψης σε χώρους με πρακτική κατεύθυνση.

Ο Λέκτορας στη Νομική Σχολή του ΔΠΘ *Κ.Κοσμάτος* τόνισε ότι η Εγκληματολογία θεωρείται κυρίως θεωρητικό μάθημα στις νομικές σχολές και όχι τόσο απαραίτητο όσο τα τεχνοκρατικά μαθήματα που δίνουν διέξοδο στην αγορά εργασίας. Η τάση αυτή αποτυπώνεται και στα προγράμματα σπουδών όπου η Εγκληματολογία είναι κυρίως μάθημα επιλογής και όχι υποχρεωτικό. Αναφέρθηκε, επίσης, στη σημαντική συμβολή του Εργαστηρίου Εγκληματολογίας στην Κομοτηνή ήδη από το προπτυχιακό επίπεδο μέσω της οργάνωσης προβολών, σεμιναρίων, ημερίδων, συνεδρίων κ.λπ. Τέλος, υποστήριξε ότι οι προτάσεις αντεγκληματικής πολιτικής προϋποθέτουν τη γνώση της νομικής επιστήμης (π.χ. σχέδια νόμου) και η καταλυτική παρέμβαση της Εγκληματολογίας αφορά τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Συμπερασματικά, από το σύνολο των εισηγήσεων της Δεύτερης Συνεδρίας, αναδεικνύονται ως κρίσιμα:

Το διαφορετικό επιστημονικό υπόβαθρο των φοιτητών και η ισορρόπησή του με την επιστήμη της Εγκληματολογίας

Η καθιέρωση περισσότερων υποχρεωτικών μαθημάτων στο πεδίο της Εγκληματολογίας στις προπτυχιακές σπουδές, ώστε οι φοιτητές να διαμορφώνουν μια πιο επαρκή και εμπειριστατωμένη άποψη για το αντικείμενο της επιστήμης.

Η σύζευξη διδασκαλίας, έρευνας και εκπαιδευτικών επισκέψεων σε φορείς της ποινικής δικαιοσύνης αλλά και σε δομές που ασχολούνται με το εγκληματικό φαινόμενο.

Η ιστορική προσέγγιση της Εγκληματολογίας στην Ελλάδα από τις αρχές της εμφάνισής της έως σήμερα, υπό το πρίσμα και της γεωγραφικής θέσης της χώρας.

Από τις εργασίες των δύο αυτών στρογγυλών τραπεζιών και τη συζήτηση που ακολούθησε μεταξύ διδασκόντων και διδασκομένων, προκύπτουν σημαντικοί προβληματισμοί για το περιεχόμενο σπουδών της Εγκληματολογίας σε Μεταπτυχιακό επίπεδο, καθώς και αντίστοιχες προτάσεις με κυρίαρχη την ανάγκη για την ύπαρξη βασικών σπουδών εγκληματολογίας και σε προπτυχιακό επίπεδο που θα επιτρέψει τη σφαιρικότερη ανάπτυξή της. Δεδομένου ότι ο μόνος αμιγής Τομέας Εγκληματολογίας λειτουργεί επί 30 χρόνια στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, στο πλαίσιο αυτό

αναπτύχθηκε και το μόνο αμιγές Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Εγκληματολογίας, το έργο του οποίου αναγνωρίζεται τόσο στην Ελλάδα όσο και διεθνώς. Οι λοιπές μεταπτυχιακές σπουδές Εγκληματολογίας στη χώρα μας εντάσσονται είτε ως κατεύθυνση είτε ως μαθήματα σε προγράμματα ποινικών, κοινωνικών ή πολιτικών επιστημών. Για το λόγο αυτό και έγινε ειδική αναφορά από τη Διευθύντρια του ΠΜΣ Εγκληματολογίας και του Τομέα Εγκληματολογίας, στην ύπαρξη διαφορετικών κατευθύνσεων εγκληματολόγων στην Ελλάδα. όπως ανέφερε χαρακτηριστικά η Καθηγήτρια Χ.Ζαραφωνίτου, όσο δεν δημιουργείται αυτοτελές Τμήμα Εγκληματολογίας –κατά το πάγιο αίτημα του Τομέα Εγκληματολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου- τόσο θα συνεχίσουν να υπάρχουν «κοινωνιολογικής», «νομικής», κλπ κατεύθυνσης εγκληματολόγοι, βάσει των προπτυχιακών σπουδών τους. Έτσι δεν συντελείται, όμως, η απαραίτητη διεπιστημονικότητα του αντικειμένου, η οποία προϋποθέτει την πολυπρισματική και συνθετική προσέγγιση σε κοινή βάση ενός συστηματοποιημένου προγράμματος σπουδών εγκληματολογίας.